

TÜRKİYE' DE VE DÜNYADA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Dersimizin Amacı

- Katılımcılara, istatistikî veriler ve karşılaştırmalarla dünyada ve Türkiye'deki iş sağlığı ve güvenliği durumu hakkında temel bilgiler kazandırmaktır.

Dersimizin Hedefi

Bu dersin sonunda katılımcılar;

- ILO iş sağlığı ve güvenliği verileri, WHO meslek hastalıkları verileri, OSHA AB ülkeleri iş sağlığı ve güvenliği verileri ve SGK Türkiye iş sağlığı ve güvenliği verilerini kullanarak mevcut iş sağlığı ve güvenliği durumunu belirler.
- Sosyo-ekonomik gelişmişlik ile iş sağlığı ve güvenliği ilişkisini belirler ve karşılaştırma yapar.

Konu Başlıklarımız

- İstatistiklerle dünyadaki iş sağlığı ve güvenliği durumu
- SGK verileri ile Türkiye'deki iş sağlığı ve güvenliği durumu
- Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle Türkiye karşılaştırması

Dünyada Durum

İş sağlığı ve güvenliği konusu tüm dünyada önemli bir problem olarak karsımıza çıkmaktadır. Her yıl azımsanmayacak sayıda insan çok rahatlıkla engellenebilecek ve hukuken de engellenmesi zorunlu olan iş kazaları ve meslek hastalıklarından yaşamını yitirmekte veya engelli hale gelmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) rakamlarına göre;

- ☐ Dünya' da 1,2 milyarı kadın olmak üzere 3 milyar civarında bir işgücü bulunmaktadır.
- ☐ Her yıl yaklaşık 2 milyon 300 bin insan iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirmektedir.

Dünyada Durum

- ❑ Dünyada her yıl 270 milyon iş kazası gerçekleşmekte ve 160 milyon insanda çalışmadan kaynaklı hastalık meydana gelmektedir.
- ❑ Her gün yaklaşık 6 bin kişi iş kazası veya meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını kaybetmektedir. Yıllık toplamda 360 bin kişi iş kazası, 1 milyon 950 bin kişi işe meslek hastalıklarından dolayı yaşamını yitirmektedir.
- ❑ Her yıl 270 milyon iş kazası meydana gelmekte ve 160 milyon kişi meslek hastalıklarına yakalanmaktadır.
- ❑ Her yıl, zehirli maddelerden dolayı 438 bin işçi yaşamını yitirmekte ve dünyada meydana gelen cilt kanseri hastalıklarının % 10'unun iş yerlerinde zehirli maddelerle temas yüzünden oluştuğu belirtilmektedir.

Dünyada Durum

❑ Her yıl asbest yüzünden 100 bin kişinin yaşamını yitirdiği tahmin edilmektedir. Üstelik dünyada asbest üretimi 1970'lerden bugüne sürekli azalmasına rağmen, geçmiş dönemde temasta bulunanlar için risk hâlâ devam etmektedir.

❑ Her yıl silis tozundan kaynaklanan ve ölümcül bir akciğer hastalığı olan silicosis, on milyonlarca insanın hayatını etkilemektedir. Latin Amerika'da maden işçilerinin % 37'si bu hastalığa yakalanmış durumdadır ve bu oran 50 yaşın üzerindeki işçilerde % 50'ye yükselmektedir. Hindistan'da taş kalem işçilerinin % 50'si ve taş kırma işçilerinin % 36'sı bu hastalığa yakalanmış durumdadır.

Dünyada Durum

❑ Yine ILO'ya göre tüm dünyada istihdam açısından önemli bir yer tutan inşaat sektöründe oldukça yüksek sayılarda iş kazası yaşanmaktadır. Sektörde mekanizasyon artmasına karşın el emeği hâlâ büyük bir rol oynamaktadır. ILO rakamlarına göre tüm dünyada inşaat sektöründe her yıl 60.000 ölümcül kaza yaşanmakta ve buna göre her 10 dakikada bir kişi bu şekilde iş kazası sonucu yaşamını yitirmektedir.

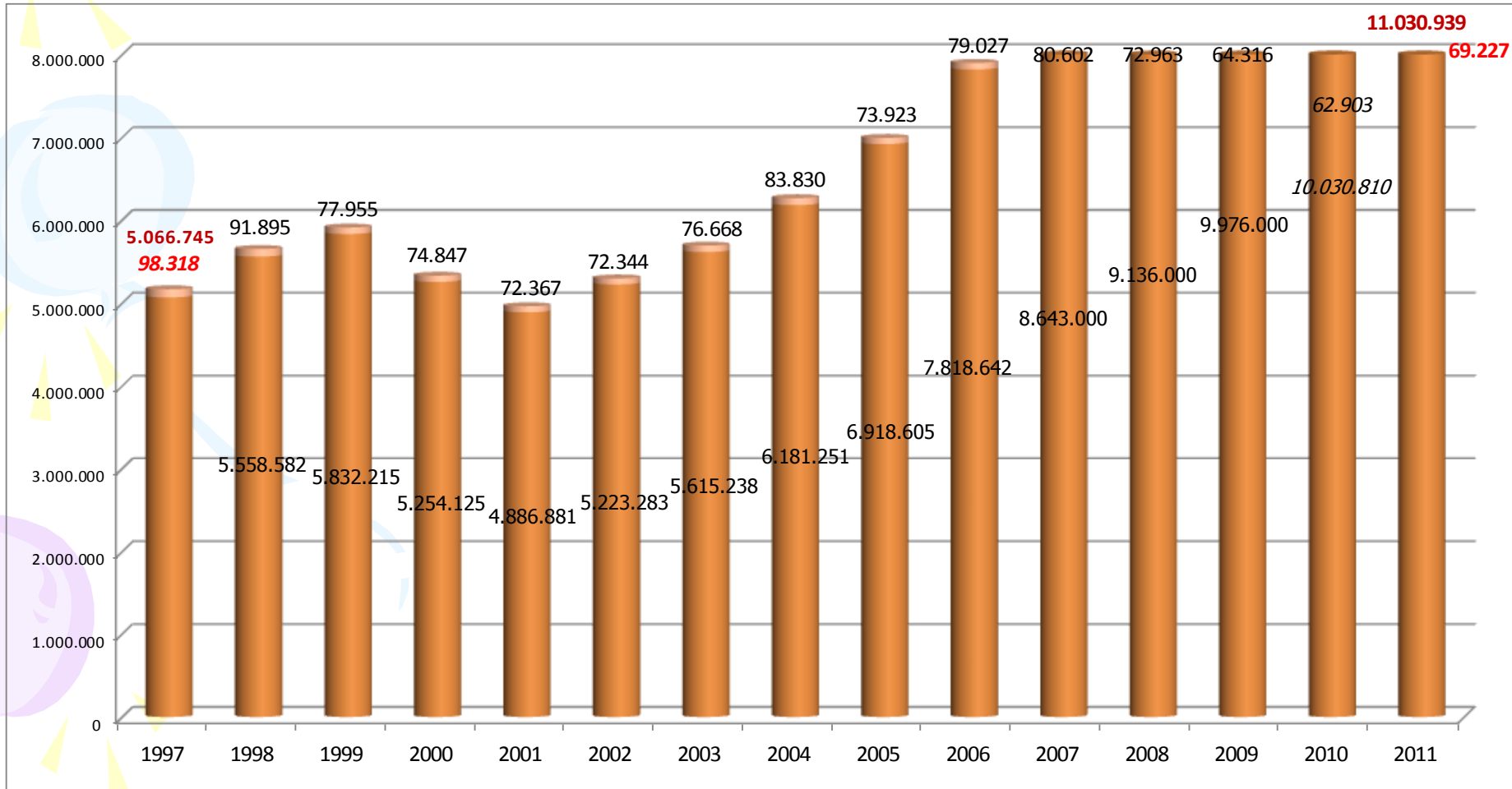
Türkiye’de Durum

1995 - 2010 TÜRKİYE’DE İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

YILLAR	İŞÇİ SAYISI	İŞ KAZASI SAYISI	MESLEK HASTALIĞI SAYISI	YÜZBİN İŞÇİDE İŞ KAZASI ORANI	İŞ KAZASI SEBEBİYLE ÖLÜM SAYISI	MESLEK HASTALIĞI SEBEBİYLE ÖLÜM SAYISI	TOPLAM ÖLÜM SAYISI	YÜZBİN İŞÇİDE ÖLÜMLÜ İŞ KAZASI ORANI	YÜZBİN İŞÇİDE ÖLÜM ORANI
1995	4.410.744	87.960	975	1.994	798	121	919	18,1	20,8
1996	4.624.330	86.807	1.115	1.877	1.296	196	1.492	28,0	32,3
1997	5.066.745	98.318	1.055	1.940	1.282	191	1.473	25,3	29,1
1998	5.558.582	91.895	1.400	1.653	1.094	158	1.252	19,7	22,5
1999	5.832.215	77.955	1.025	1.336	1.165	168	1.333	19,9	22,9
2000	5.254.125	74.847	803	1.424	1.167	6	1.173	22,2	22,3
2001	4.886.881	72.367	883	1.480	1.002	6	1.008	20,5	20,6
2002	5.223.283	72.344	601	1.385	872	6	878	16,7	16,8
2003	5.615.238	76.668	440	1.365	810	1	811	14,4	14,4
2004	6.181.251	83.830	384	1.356	841	2	843	13,6	13,6
2005	6.918.605	73.923	519	1.068	1.072	24	1.096	15,5	15,8
2006	7.818.642	79.027	574	1.011	1.592	9	1.601	20,4	20,5
2007	8.505.390	80.602	1.208	948	1.043	1	1.044	12,2	12,3
2008	8.802.989	72.963	539	829	865	1	866	9,8	9,8
2009	9.030.202	64.316	429	712	1.171	0	1.171	13,0	13,0
2010	10.030.810	62.903	533	627	1.444	10	1.454	14,4	14,5

Türkiye'de Durum

ÇALIŞAN SAYISI İŞ KAZASI – TÜRKİYE

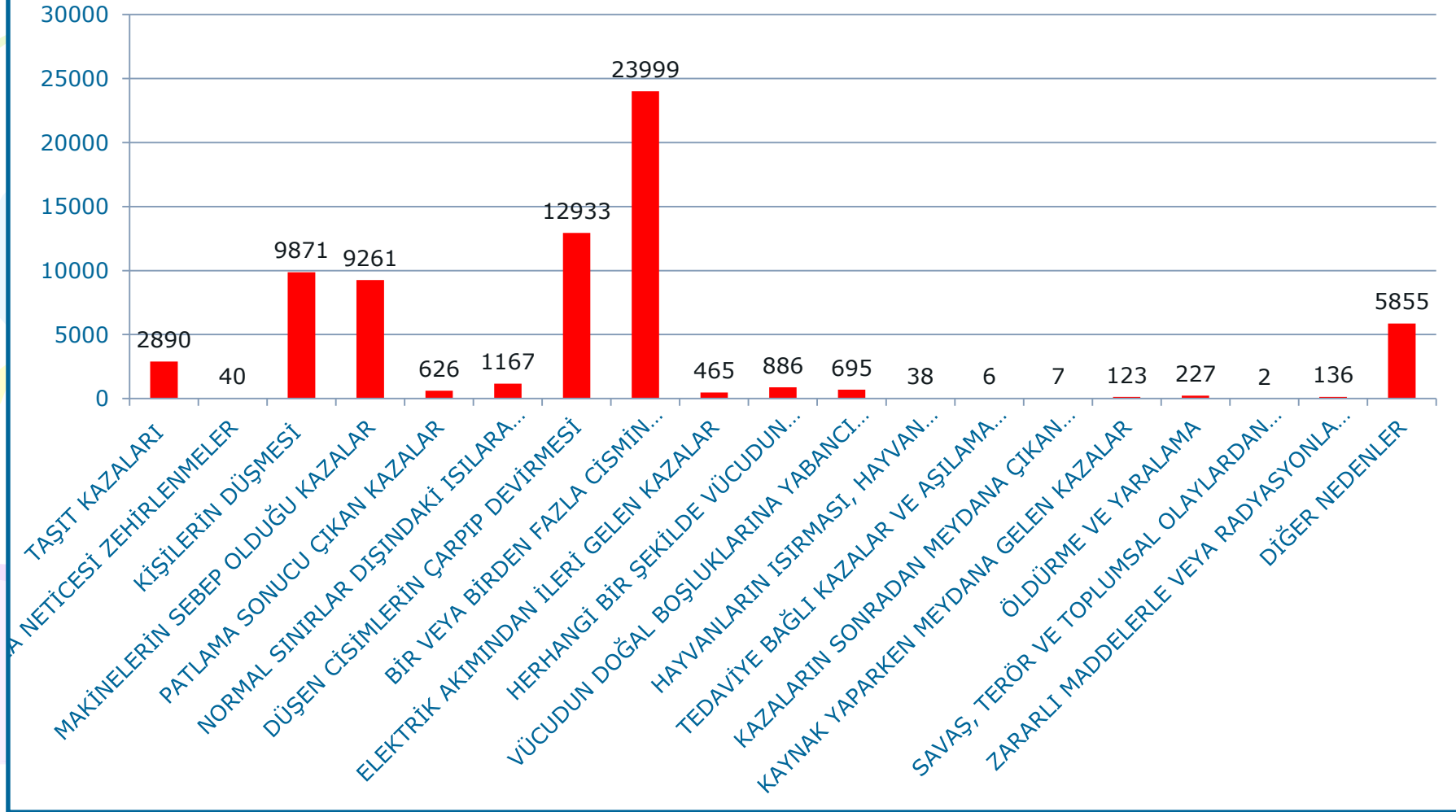

Türkiye'de Durum

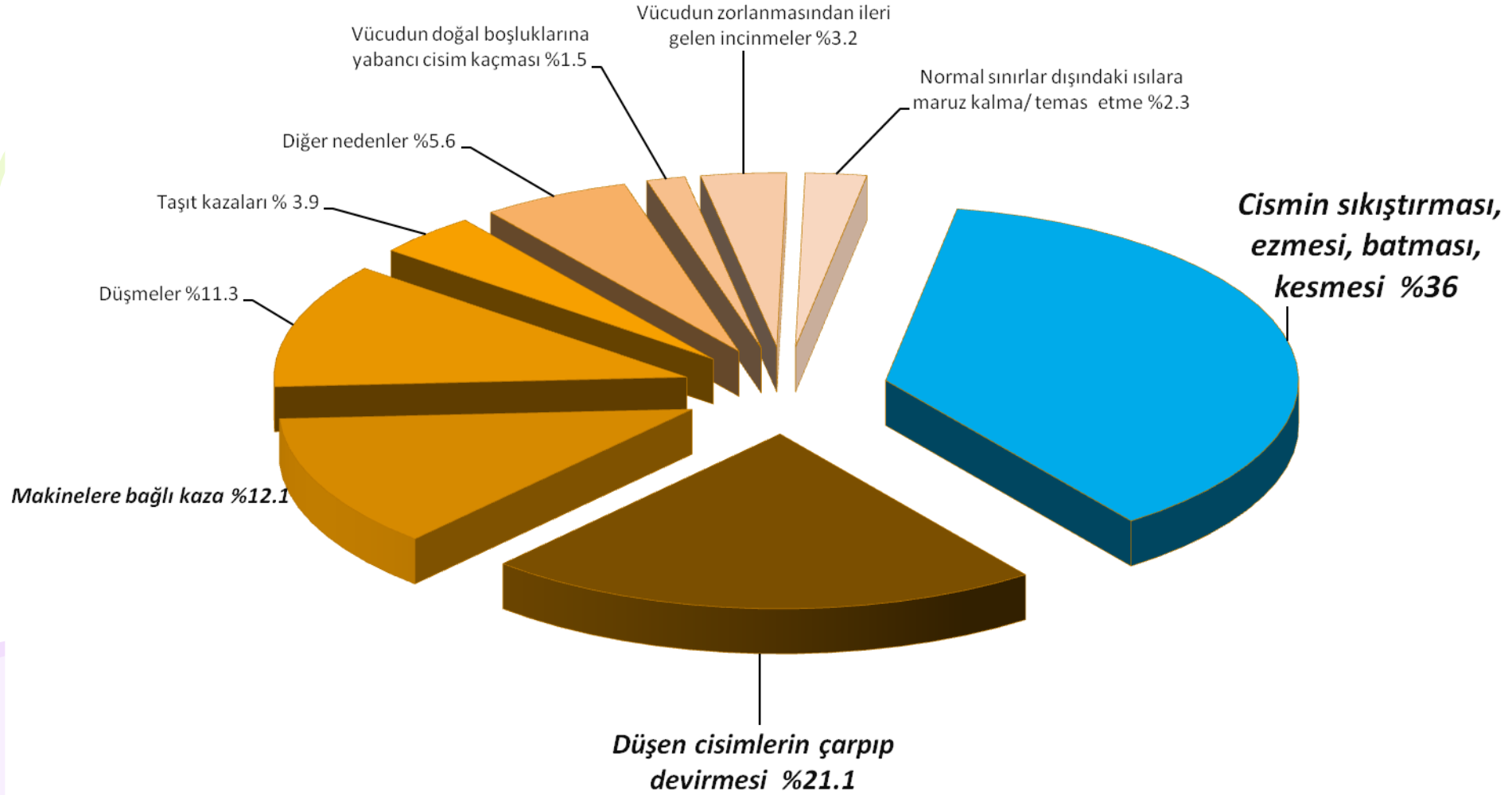
İşyerinde Çalışan Sigortalı Sayısı Number of insured persons in work places	2010					2011				
	Zorunlu Sigortalı Sayısı Number of compulsorily insured person (1)	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total (2)	Oran(%) Rate(%) (2/1)	Zorunlu Sigortalı Sayısı Number of compulsorily insured person (1)	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total (2)	Oran (%) Rate (%) (2/1)
1-3	1.348.737	12.263	605	12.868	0,954	1.446.443	10.174	543	10.717	0,741
4-9	1.643.420	5.941	281	6.222	0,379	1.824.657	5.776	287	6.063	0,332
10-20	1.473.533	7.379	459	7.838	0,532	1.658.196	8.700	467	9.167	0,553
21-49	1.727.748	8.118	384	8.502	0,492	1.928.303	9.156	480	9.636	0,500
50-99	962.896	5.547	345	5.892	0,612	1.063.928	5.957	372	6.329	0,595
100-199	970.561	6.125	476	6.601	0,680	1.042.986	7.657	566	8.223	0,788
200-249	275.524	1.727	139	1.866	0,677	302.497	2.261	190	2.451	0,810
250-499	741.192	4.354	424	4.778	0,645	788.849	5.100	508	5.608	0,711
500-999	460.959	2.621	396	3.017	0,655	513.824	3.841	433	4.274	0,832
1000+	426.240	4.935	383	5.318	1,248	461.256	6.436	322	6.758	1,465
Bilinmeyen- Unknown	0	1	0	1	0,000	0	1	0	1	0,000
TOPLAM - Total	10.030.810	59.011	3.892	62.903	0,627	11.030.939	65.059	4.168	69.227	0,628

İş Kazalarının Kaza Sebeplerine Göre Dağılımı, 2011

Kaza Sayısı-2011

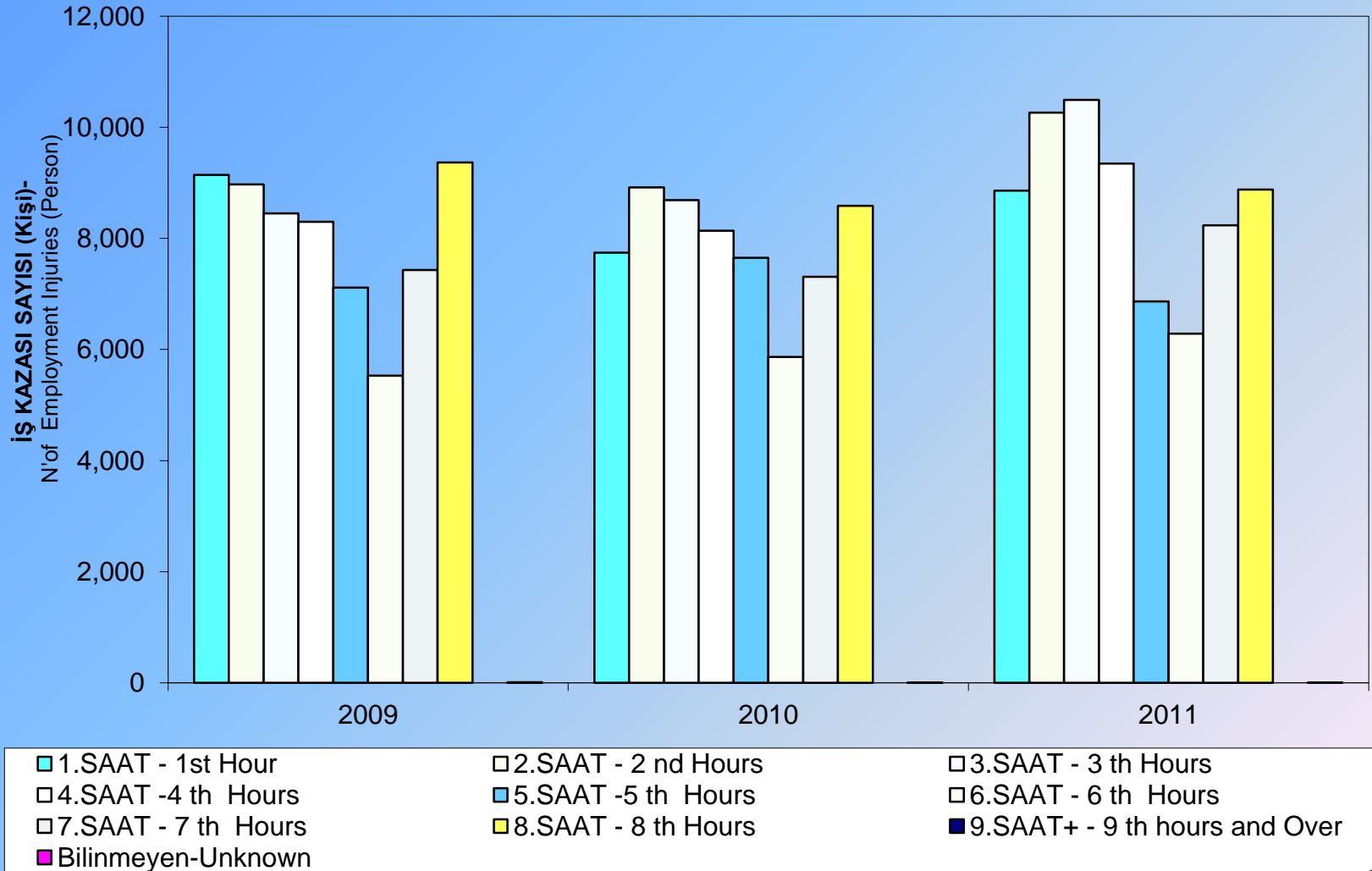

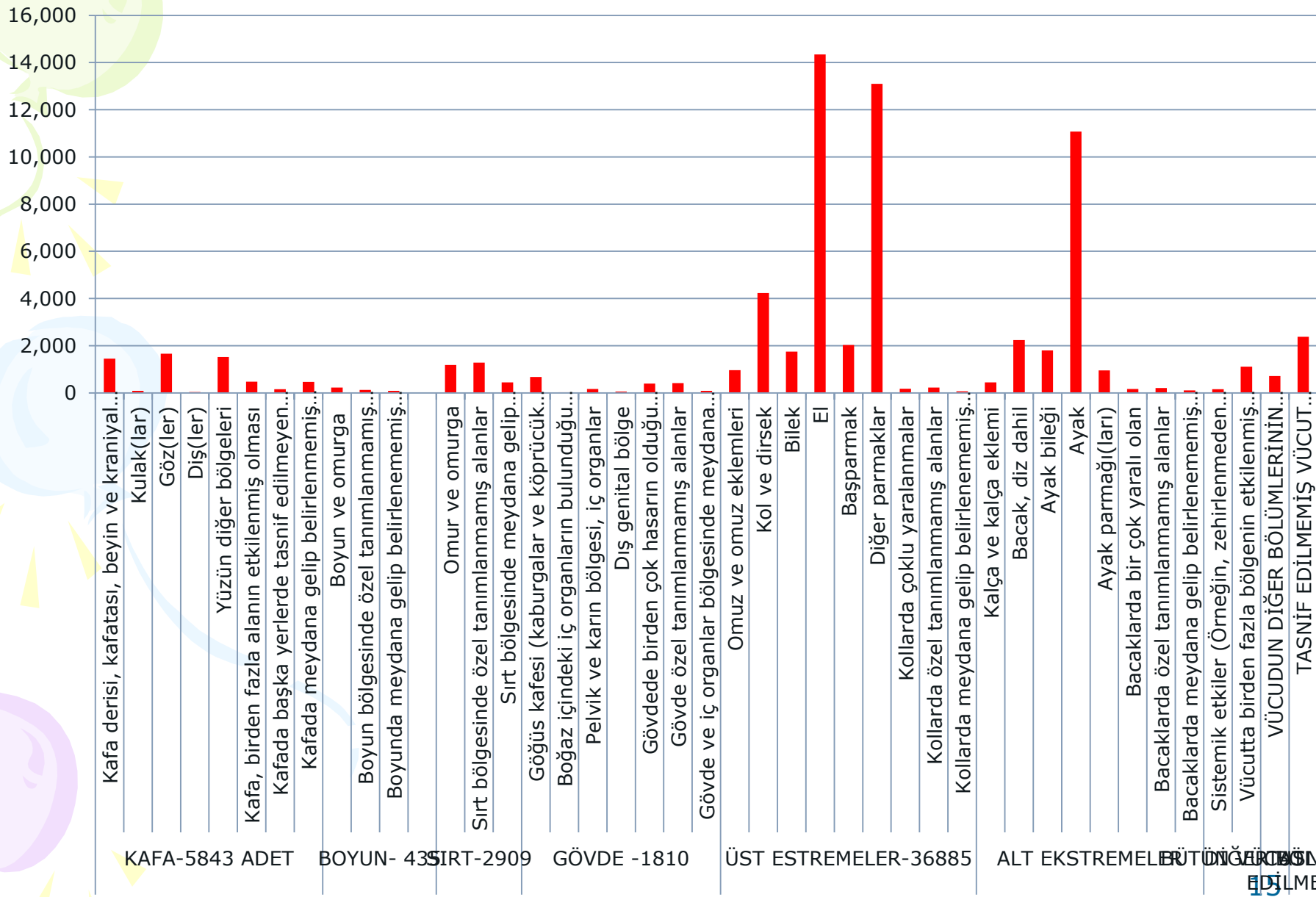
KAZA TİPLERİNE GÖRE DAĞILIM – TÜRKİYE

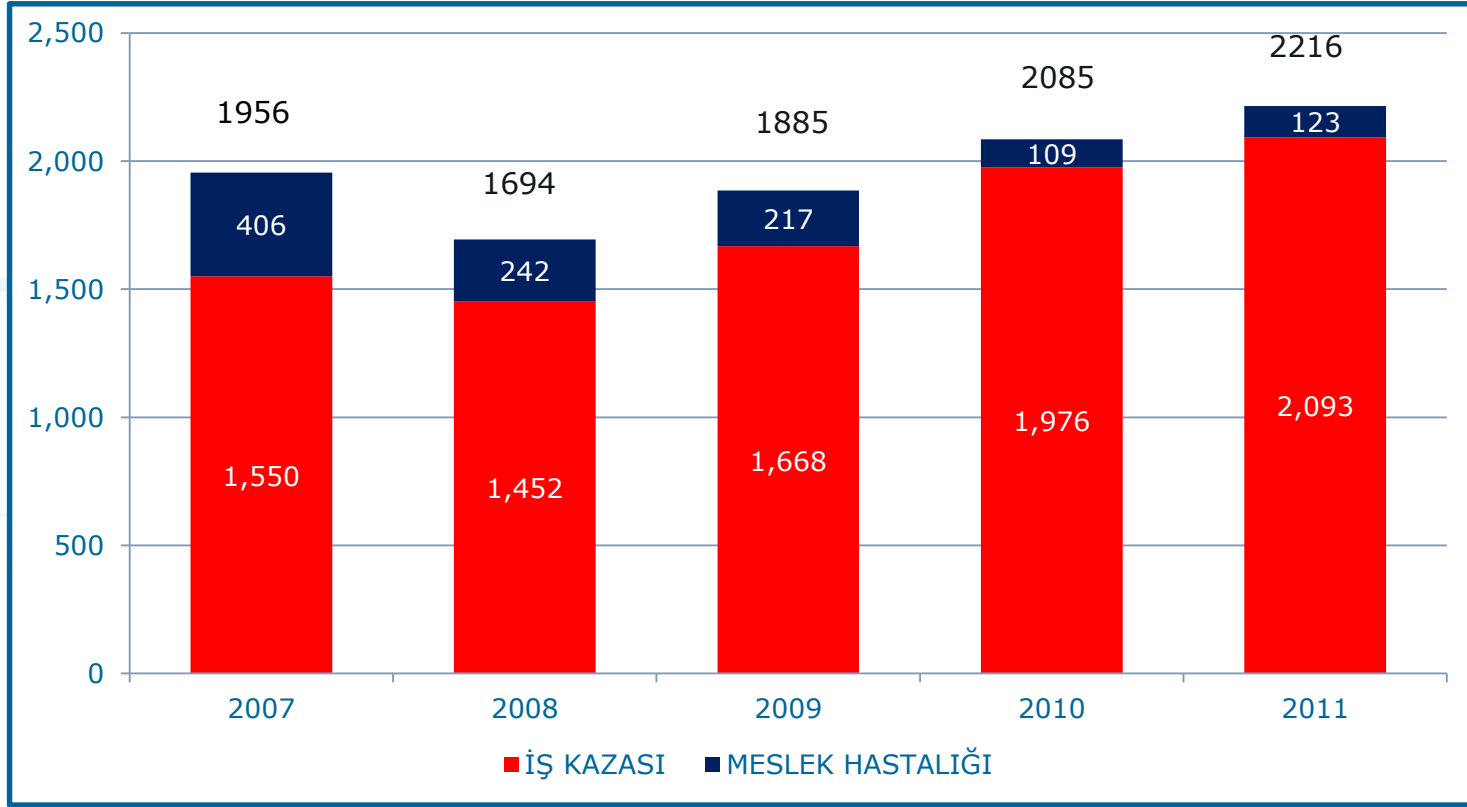
İŞ KAZARININ MEYDANA GELİŞ SAATİNE GÖRE DEĞERLENDİRME

İş Kazalarının Meydana Geldiği İş Saatlerine Göre Dağılımı, 2009-2011
Distribution of employment injuries by the working-hours at which the injury occurred, 2009-2011

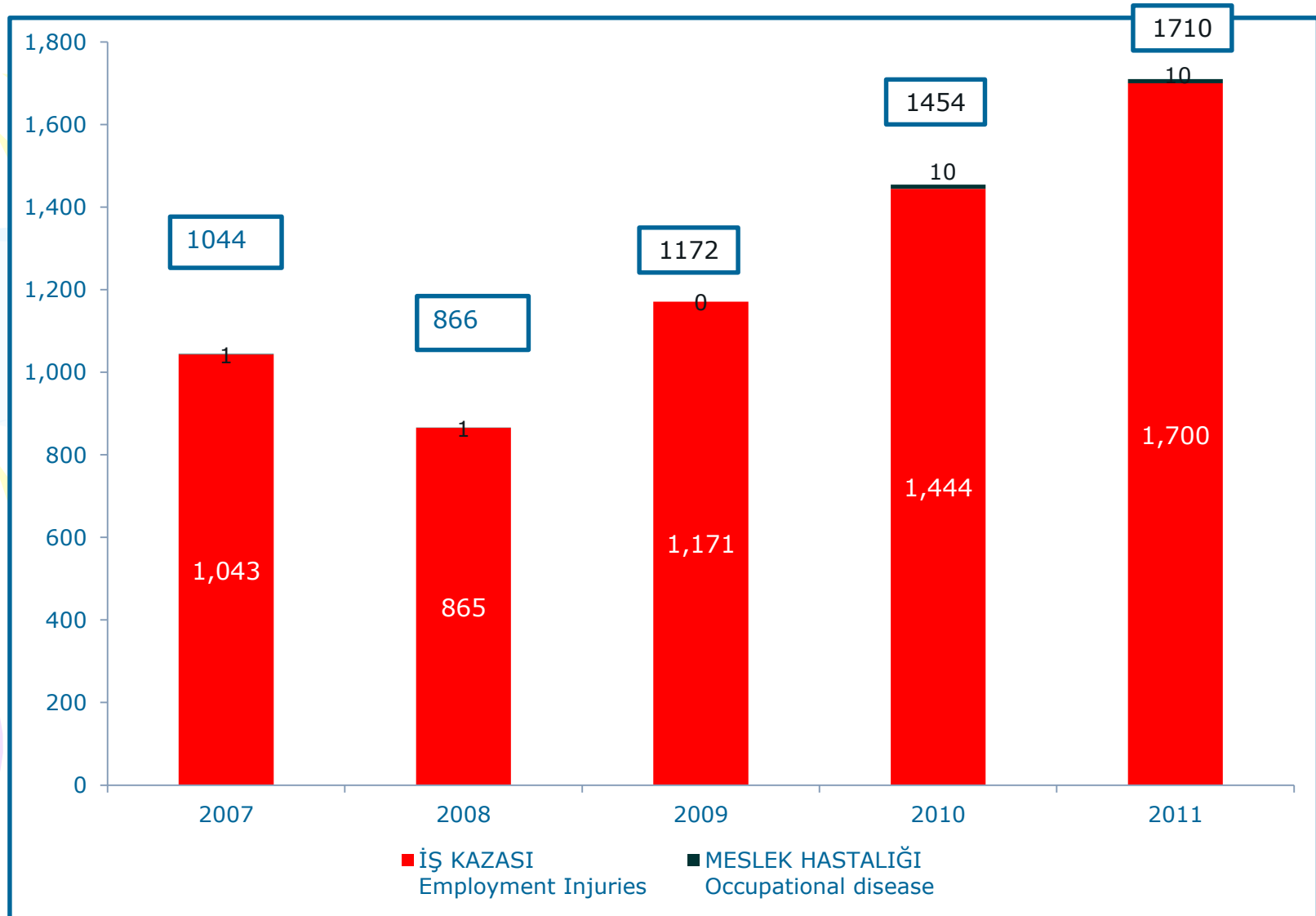
5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamındaki Aktif Sigortalıların **Sürekli İş Göremezlik** Sebebinin İş Kazası Ve Meslek Hastalığına Göre Dağılımı, 2007-2011

5510 Sayılı SOSYAL SİĞORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİĞORTASI KANUNU,
Sürekli iş göremezlik gelirin hak kazanma, hesaplanması, başlangıcı ve birden çok iş kazası ve meslek hastalığı hali

MADDE 19- İş kazası veya meslek hastalığı sonucu oluşan hastalık ve engellilik nedeniyle Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurulları tarafından verilen raporlara istinaden Kurum Sağlık Kurulunca meslekte kazanma gücü en az % 10 oranında azalmış bulunduğu tespit edilen sigortalı, sürekli iş göremezlik gelirin hak kazanır.

5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamındaki Aktif Sigortalılardan İş Kazası veya Meslek Hastalığı Sonucu **Ölenlerin** Ölüm Sebebine Göre Dağılımı, 2007-2011

Türkiye’de Durum

Sürekli İş Göremezlik Durumuna Girenlerin Cinsiyet Ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2011

YAŞ GRUPLARI Age Groups	2011								
	İŞ KAZASI Employment Injuries			MESLEK HASTALIĞI Occupational Diseases			TOPLAM Total		
	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total
-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	5	0	5	0	0	0	5	0	5
18-24	143	11	154	0	0	0	143	11	154
25-29	300	9	309	2	0	2	302	9	311
30-34	383	8	391	12	1	13	395	9	404
35-39	352	7	359	20	0	20	372	7	379
40-44	328	12	340	20	2	22	348	14	362
45-49	292	10	302	13	0	13	305	10	315
50-54	121	7	128	8	0	8	129	7	136
55-59	68	4	72	8	0	8	76	4	80
60-64	24	1	25	9	0	9	33	1	34
65+	7	1	8	28	0	28	35	1	36
TOPLAM - Total	2.023	70	2.093	120	3	123	2.143	73	2.216

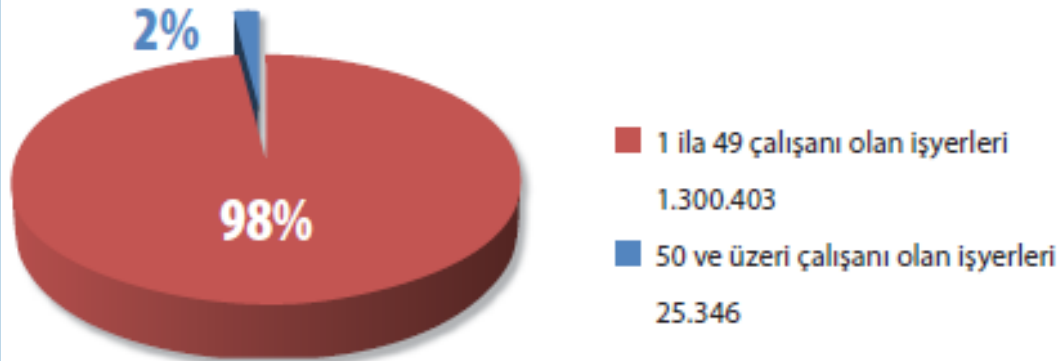
Türkiye'de Durum

İş Kazası Veya Meslek Hastalığı Sonucu Ölenlerin Cinsiyet Ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2011

YAŞ GRUPLARI Age Groups	2011								
	İŞ KAZASI Employment Injuries			MESLEK HASTALIĞI Occupational Diseases			TOPLAM Total		
	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total
-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	6	1	7	0	0	0	6	1	7
18-24	89	4	93	0	0	0	89	4	93
25-29	215	7	222	0	0	0	215	7	222
30-34	271	8	279	0	0	0	271	8	279
35-39	291	6	297	0	0	0	291	6	297
40-44	255	3	258	1	0	1	256	3	259
45-49	260	3	263	0	0	0	260	3	263
50-54	139	0	139	0	0	0	139	0	139
55-59	89	0	89	1	0	1	90	0	90
60-64	36	0	36	0	0	0	36	0	36
65+	17	0	17	8	0	8	25	0	25
TOPLAM - Total	1.668	32	1.700	10	0	10	1.678	32	1.710

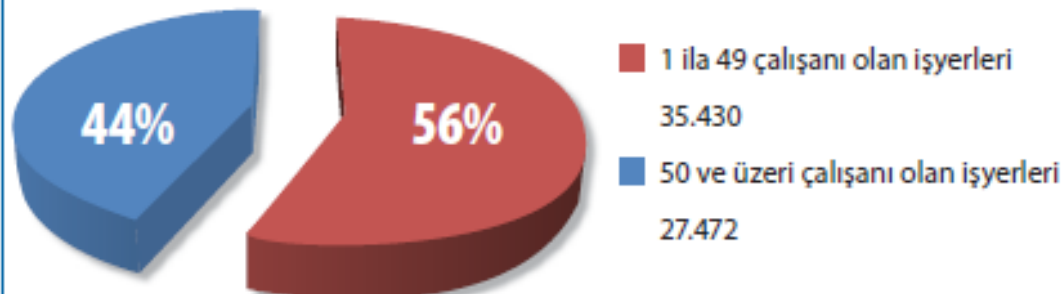
TÜRKİYE'DE KOBİ'LER VE İŞ KAZALARI

1 ila 49 çalışanı olan işyerlerinin diğer işyerlerine oranı

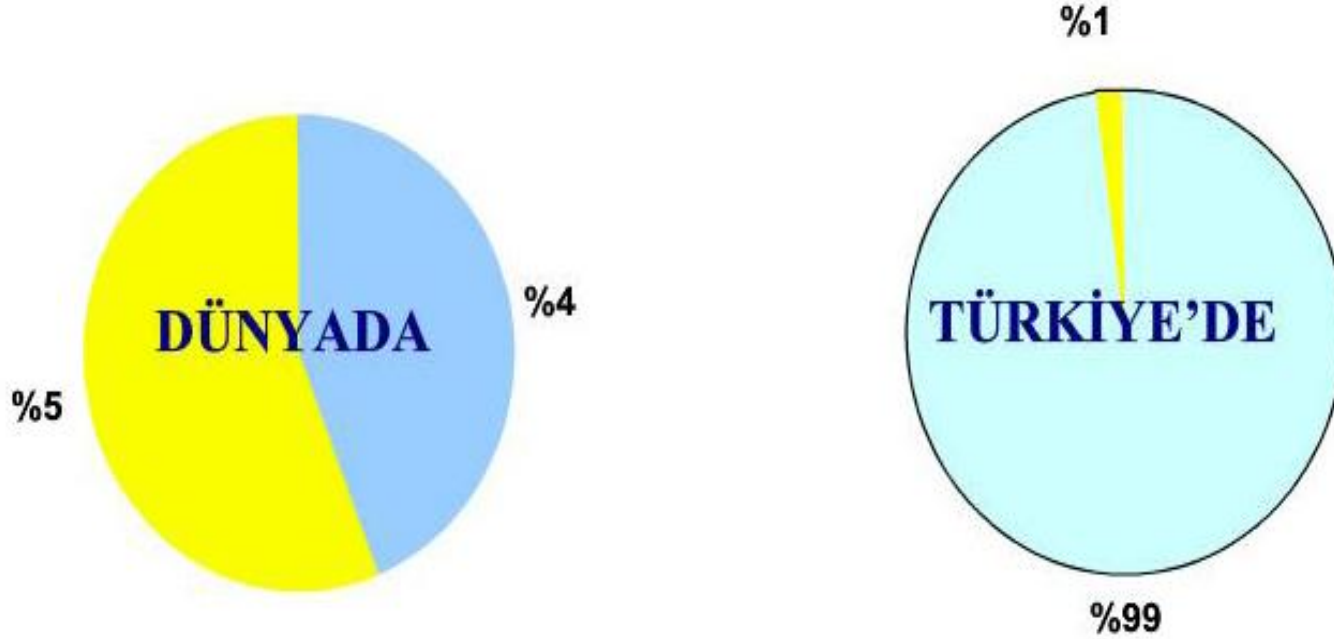

Daha önce iş sağlığı ve güvenliği profesyoneli çalıştırma zorunluluğu olmayan küçük işletmelerin kanun kapsamına alınması, kazaların önlenmesi için hayati önem arz ediyor.

1 ila 49 çalışanı olan işyerlerindeki iş kazalarının diğer işyerlerindeki iş kazalarına oranı

Dünya’da DSO’nün tahminleriyle ve Türkiye’de SSK 2000 istatistikleriyle meslek hastalıkları-iş kazaları arasındaki ilişki.:

ÜLKEMİZDE
MESLEK HASTALIKLARI (Tespit edilememektedir)
İŞ KAZALARI (Ortalama Yıllık 80.000)

Dünyada birçok ülkede değişik dönemlerde yapılan araştırma sonuçlarına göre ortalama her bin işçi için yılda 4-12 yeni meslek hastalığı vakası görülmektedir. Yani en az görülen ülkede bile binde 4 oranında meslek hastalığı görüldüğü saptanmıştır. Eğer ülkemizde her bin işçi için 4 meslek hastalığı vakası görülse bile 2007 yılı verilerine göre 31000 yeni meslek hastası beklenmelidir. Oysa bu rakam sadece 500'dür. Buradan da anlaşılacağı üzere 30500 hastanın ya tanısı kon(a)mamış ya da kayıtlara geçmemiştir.

2006 yılı itibariyle SSK ya kayıtlı işçi sayısı:	7.818.642
Saptanan Meslek Hastalığı Sayısı:	574
Beklenen Meslek Hastalığı Sayısı:(% 0,4)	31.274
Saptayamadığımız Meslek Hastalığı Sayısı:	30.700
Oran :	% 0,007

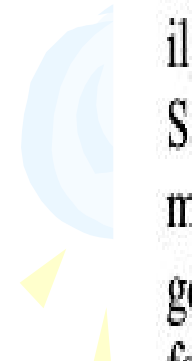

2007 yılı itibariyle SSK ya kayıtlı işçi sayısı:	8.505.394
Saptanan Meslek Hastalığı Sayısı:	1208
Beklenen Meslek Hastalığı Sayısı:(% 0,4)	34.021
Saptayamadığımız Meslek Hastalığı Sayısı:	32.813
Oran :	% 0,014

Ülkemizin verileri incelendiğinde görülecektir ki her yıl yeni 31-34 bin yeni meslek hastası ortaya çıkması gerekirken, sadece 1000 kadarı tanı almaktadır. Er yıl 30 binden fazla hastaya tanı koyamadığımızın göstergesidir.

Meslek hastalıkları tanılarının bu kadar az olmasının nedenlerinden biri de meslek hastalığı tanısı koymaya yetkili hastanelerin sorumluluk alanları çok geniş olması gezici hizmet ekiplerinin yetersiz olmasıdır. Ayrıca bu hastalıkların ciddi olmayan bulguları olduğunda hekime başvuramamaları, işyeri hekimine başvursa bile tanıyı koymakta yetersiz kalması veya hastalığı tanıyamaması, hastaneye sevk edilen hastaların hastanede sadece klinik tanısının konması ancak meslek ilişkisinin sorgulanmaması nedeniyle tanısının konmaması veya meslek hastalıkları hastanelerine sevk edilmemesi, sevk edilen hastalarda gerekli klinik ve laboratuvar analizlerinin yapılacak altyapı olmaması, Meslek hastalıkları hastanelerinin tanıyı koymaktan imtina etmesi vb. sıralı birçok nedenden dolayı meslek hastalıkları beklenen sayının çok altında kalmıştır.

Meslek hastalıklarının tanısının kon(a)mamasının başlıca nedenleri şu şekilde sınıflandırılabilir:

- Çalışana ait nedenler (önemsememe, başvuru yapmama, tıbbi idari takibini yapmama vb)
- İşyeri hekimine ve işverene ait nedenler (tanı koy(a)mama, hastalığın farkında olmama, iyi anamnez almama, bilgi ve vizyon eksikliği, mevzuat ve sigorta sisteminin yaptırımlarından çekinme)
- Meslek hastalıkları hastanesi ve diğer hastanelere ait nedenler (hastanelerin ekipman ve personel yetersizliği)
- Mevzuata ait nedenler

Dünya Sağlık Örgütü'nün veri ve tahminlerine göre dünyada işle ilgili hastalık ve kazaların birbirine göre oranı değerlendirildiğinde bütün sağlık olaylarının %56'sı meslek hastalığı, %44'ü iş kazasıdır. Türkiye'de ise meslek hastalıklarının tanısının konulmasıyla ilgili bir çok sorun bir araya geldiğinden işle ilgili sağlık sorunlarının %9)'u iş kazasıdır. Sadece %1'i meslek hastalığıdır. Bu oranlardan iş kazalarının tam olarak kayıtlara geçtiği, meslek hastalıklarının tanısının konmadığı anlamı çıkarılmamalıdır. İş kazalarında da kayda geçme oranı düşüktür. Ancak meslek hastalıklarında yok denecek kadar az olduğu için büyük farklılık görülmektedir.

İŞ KAZASI-MESLEK HASTALIKLARI KAYIPLAR- DÜNYA

Devlet

(GSMH %4)

İşverenler

(Kârın %5-15)

Çalışanlar

(5 Bin Ölüm/Gün)

İK
MS

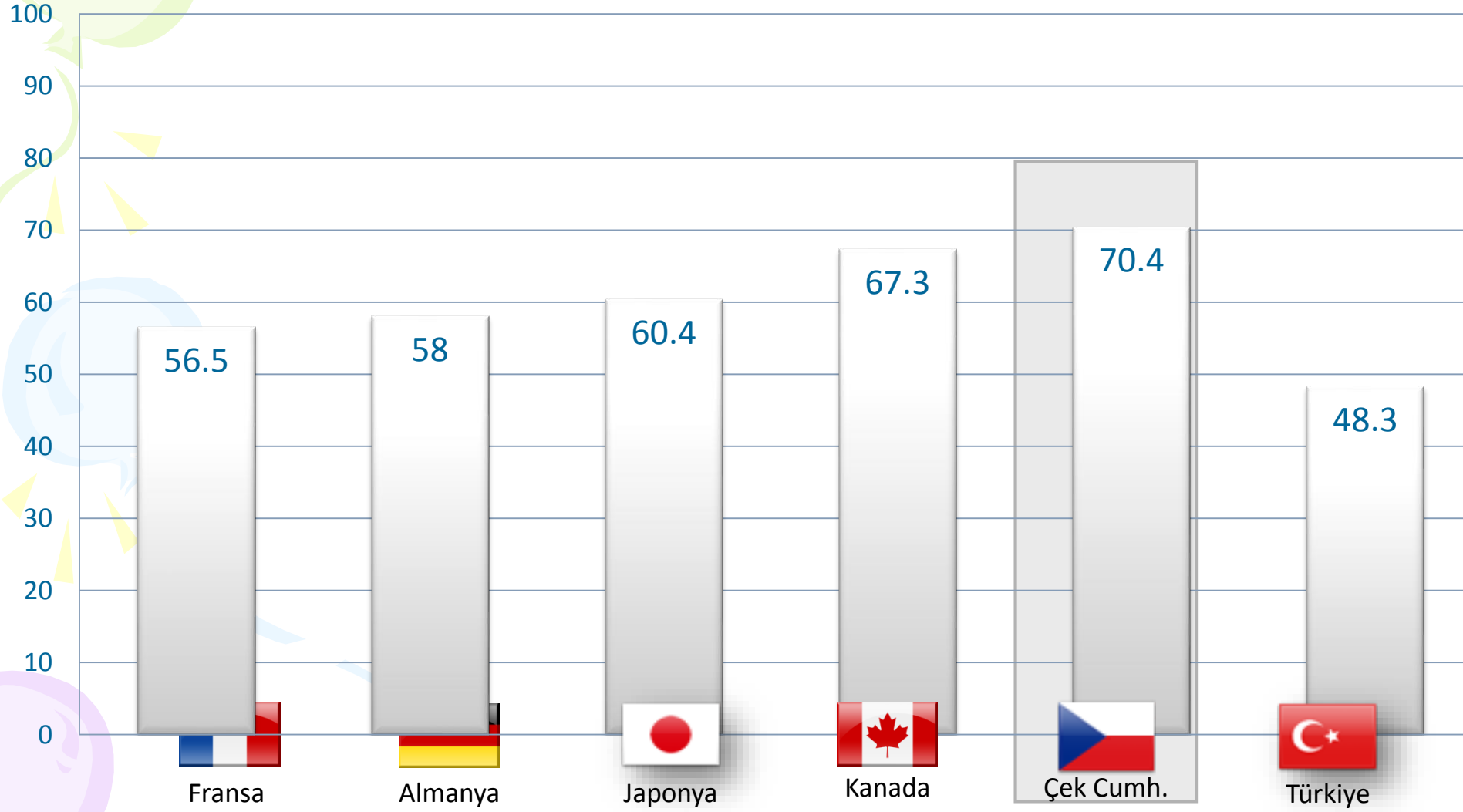
İŞGÜCÜ/TOPLAM NÜFUS – DÜNYA

Ülkeler	% Oranı
Lüksemburg	67,39
Danimarka	53,29
Portekiz	52,14
Avusturya	50,98
Çek Cumhuriyeti	50,44
Estonya	48,80
Slovenya	47,72
İspanya	46,23
Polonya	44,14
Türkiye	33,59

NİTELİKLİ İŞGÜCÜ/TOPLAM NÜFUS – DÜNYA

Ülkeler (60 Ülke)	% Oranı
Danimarka (1)	8,38
Avusturya (4)	7,89
Belçika (7)	7,73
Fransa (16)	7,17
Almanya (18)	7,13
Slovak Cumhuriyeti (23)	6,97
Kolombiya (24)	6,96
Macaristan (33)	6,42
Çek Cumhuriyeti (35)	6,40
Türkiye (37)	6,25

ÜLKELERİN SİGORTALILIK ORANLARI – DÜNYA

EUROSTAT VERİLERİNE GÖRE 100 BİNDE ÖLÜMLÜ İŞ KAZASI ORANLARI (2002-2007)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Türkiye (SGK Verisi)	16.6	14.4	13.6	15.5	20.3	12.3
EU (15 ülke)	2.5	2.5	2.4	2.3	2.4	2.1
Belçika	2.6	2.4	2.9	2.6	2.6	2.5
Danimarka	2.0	1.8	1.1	2.2	2.7	2.0
Almanya	2.5	2.3	2.2	1.8	2.1	1.8
İrlanda	2.6	3.2	2.2	3.1	2.1	1.7
Yunanistan	3.8	3.0	2.5	1.6	3.8	---
İspanya	4.3	3.7	3.2	3.5	3.5	2.3
Fransa	2.6	2.8	2.7	2.0	3.4	2.2
İtalya	2.1	2.8	2.5	2.6	2.9	2.5
Lüksemburg	2.4	3.2	---	2.6	1.7	---
Hollanda	1.9	2.0	1.8	1.6	1.7	---
Avusturya	5.1	4.8	5.4	4.8	4.2	3.8
Portekiz	7.6	6.7	6.3	6.5	5.2	6.3
Finlandiya	2.0	1.9	2.5	2.0	1.5	1.3
İsveç	1.2	1.2	1.1	1.7	1.5	1.4
İngiltere	1.4	1.1	1.4	1.4	1.3	1.3
Norveç	3.1	3.2	3.8	2.5	2.8	1.0
İsviçre	---	---	4.1	2.5	3.0	3.3

Kaynak: (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>)

Three balloons (green, blue, and purple) are positioned vertically on the left side of the slide. Each balloon has a string and several small yellow triangular flags attached to it. The green balloon is at the top, the blue one in the middle, and the purple one at the bottom.

TEŞEKKÜRLER